AVİM Yorum • No: 2026 / 109 • Kasım

İNSANLIĞA KARŞI AĞIR SUÇ İŞLEYENLERİN BAŞKALARINI SUÇLAYARAK FİİLLERİNİ PERDELEME ÇABASI

Özge Emine ÖZÇELİK

Misafir Araştırmacı

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu, 25 Mart 2026 tarihinde köle ticareti ve Afrika kökenli insanların ırk temelli köleleştirilmesini insanlığa karşı işlenmiş en ağır suç olarak tanımlayan A/RES/80/250 sayılı kararı kabul etmiştir. Gana öncülüğünde hazırlanan karar, 123 ülkenin kabul oyuyla geçmiştir. ABD, İsrail ve Arjantin karara karşı oy kullanırken 52 ülke çekimser kalmıştır. [1] Karar, köle ticaretinin tarihsel sonuçlarının tanınmasının yanı sıra bu geçmişin günümüzdeki etkilerinin giderilmesi için de çağrıda bulunmaktadır. Özellikle resmi özür, maddi tazminat, kültürel eserlerin iadesi ve tarihsel zararların telafi edilmesi gibi konular kararın temel başlıkları arasındadır.[2]

Karar, uluslararası toplumun tarihsel suçlarla yüzleşme konusundaki yaklaşımını yeniden gündeme getirmiştir. Yüzyıllar boyunca devam eden transatlantik köle ticareti, milyonlarca Afrikalı insanın zorla yaşadıkları topraklardan koparılarak Amerika kıtasına götürülmesine yol açmıştır. İngiltere, Fransa, Hollanda, Portekiz ve İspanya, transatlantik köle ticaretini sürdüren başlıca Avrupa devletleri arasındaydı. Köle ticaretinden elde edilen ekonomik kazançlar, Avrupanın ve Amerika kıtasındaki sömürge ekonomilerinin gelişmesinde etkili olmuştur. Bu sistemin sonuçları ise köleliğin kaldırılmasından sonra da ortadan kalkmamıştır. Afrika kökenli topluluklar uzun yıllar ayrımcılık, ekonomik eşitsizlik ve toplumsal dışlanmayla karşı karşıya kalmıştır.

BM Genel Kurulunun kabul ettiği karar, bu tarihsel geçmişin yalnızca hatırlanmasını değil, ortaya çıkardığı sonuçlarla yüzleşilmesini de istemektedir. Kararın sekizinci maddesi, üye devletleri tarihsel zararların giderilmesi konusunda iyi niyetli bir diyaloğa çağırmaktadır. Bu diyalog kapsamında resmi özür, tazminat, iade ve rehabilitasyon gibi yöntemler sıralanmaktadır.[3] Dolayısıyla karar, tarihsel sorumluluğun kabulünü günümüzde atılması gereken adımlarla ilişkilendirmektedir.

Kararın oy çoğunluğuyla kabul edilmesi, söz konusu sorumlulukların kabul edildiği anlamına gelmemektedir. Oylama sonuçları incelendiğinde, köle ticaretinde tarihsel rolü bulunan İngiltere, Fransa, Hollanda, Belçika ve Almanya gibi Avrupa ülkelerinin karara destek vermek yerine çekimser kaldığı görülmektedir. Bu ülkelerin çekimser kalma gerekçeleri birbirinden farklı olabilir. Ancak ortaya çıkan tablo, tarihsel suçların tanınması ve bu suçların sonuçlarının giderilmesi konusunda uluslararası toplumda ortak bir

yaklaşım bulunmadığını göstermektedir.

Köle ticareti konusunda ortaya çıkan bu tartışma ilgili devletlerin tarihsel olaylara yaklaşımında tutarlılıklar sorununu gündeme getirmektedir. Bu devletlerin üçüncü taraflara yönelik tarihsel iddiaların uluslararası alanda tanınması yönünde tutum alırken kendi tarihlerindeki olaylar ve bu olaylardan doğan sorumluluklar gündeme geldiğinde aynı yaklaşımı sergilemedikleri görülmektedir. Bu durum, tarihin siyasi amaçlarla tahrik edilmesi sorununu beraberinde getirmektedir.

Başka ülkelerin geçmişine ilişkin çarpıtılmış tarihsel iddiaların tanınmasını savunan devletlerin, kendi tarihlerindeki tescilli olaylar ve sorumluluklar gündeme geldiğinde sergiledikleri tutum ibret vericidir.

Bu tartışmanın bir başka boyutu da özür ve tazminat meselesidir. İngiltere Başbakanı Andy Burnham, Ekim 2026 sonunda yaptığı açıklamada ülkesinin köle ticaretindeki rolü nedeniyle resmi özür taleplerini dinlemeye açık olduğunu, ancak mali tazminatı desteklemediğini belirtmiştir.[4] Kral III. Charles ise 3 Kasım 2026 tarihinde Antigua ve Barbudada düzenlenen Commonwealth Hükümet Başkanları Toplantısının açılışında yaptığı konuşmada transatlantik köle ticaretini tarihin utanç verici bir dönemi olarak nitelendirmiş ve yaşananlar karşısında derin üzüntü duyduğunu ifade etmiştir. Ancak Kralın konuşmasında resmi bir özür yer almamıştır.[5] Açıklamalar, tarihsel sorumluluğun kabulü ile bu sorumluluğun gerektirdiği adımların atılması arasında hala önemli bir mesafe bulunduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, BM Genel Kurulunun köle ticaretine ilişkin kararı, tarihsel haksızlıkların tanınması ve telafisi yönünde önemli bir siyasi adımdır. Ancak tarihsel sorumluluk konusu yalnızca belirli ülkelere ve siyaseten istismara yönelik olmamalı, bu konuda suçlamada bulunanlar geçmişte yaşanan olaylara ilişkin tutumlarında tutarlı olmalıdır. Başka ülkelerin tarihsel geçmişine ilişkin iddiaların tanınmasını savunan devletler, kendi tarihlerindeki uygulamalar ve bunların sonuçları gündeme geldiğinde de aynı açıklığı gösterebilmelidir.

**Resim: Anadolu Ajansı*

[1] Addressing the Historical Wrongs and Advancing Reparatory Justice for Africans and People of African Descent, A/RES/80/250, *Birleşmiş Milletler Genel Kurulu*, 25 Mart 2026, https://digitallibrary.un.org/record/4106660.

[2] Adam Abu-bashal, BM Genel Kurulu, köleliği insanlığa karşı büyük adaletsizlik olarak tanıdı, *Anadolu Ajansı*, 25 Mart 2026, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-genel-kurulu-koleligi-insanliga-karsi-buyuk-adaletsizlik-olarak-tanidi/3879420

[3] Addressing the Historical Wrongs and Advancing Reparatory Justice for Africans and

People of African Descent, A/RES/80/250, *Birleşmiş Milletler*, https://mandates.un.org/mandate/A/RES/80/250.

[4] UK PM Burnham says he is 'open' to formal apology for slavery, but rules out reparations, *Reuters*, 31 Ekim 2026, https://www.reuters.com/world/uk/uk-pm-burnham-says-he-is-open-formal-apology-slavery-rules-out-reparations-2026-10-31/

[5] A Speech by The King at the CHOGM Opening Ceremony in St John's Antigua, *The Royal Family*, 3 Kasım 2026, https://www.royal.uk/chogm-opening-ceremony-2026-speech.

Yazar Hakkında :

TED Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden 2026 yılında mezun olmuştur. Ek dalını Uluslararası İlişkiler alanında yapmıştır. Ekim 2025 □□□□ beri Avrasya İncelemeleri Merkezi □□□□ Misafir Araştırmacı olarak çalışmaktadır.

Atıfta bulunmak için: ÖZÇELİK, Özge Emine. 2026. "İNSANLIĞA KARŞI AĞIR SUÇ İŞLEYENLERİN BAŞKALARINI SUÇLAYARAK FİİLLERİNİ PERDELEME ÇABASI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 109. Kasım 11. Erişim Kasım 20, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/INSANLIGA-KARSI-AGIR-SUC-ISLEYENLERIN-BASKALARINI-SUCLAYARAK-PERDELEME-CABASI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır